

Spune ce gândește

Obiectiv:

Copilul exprimă în mod clar un gând propriu – despre ce crede, ce anticipează, ce planifică – nu doar ce simte sau ce face.

Copilul folosește fraze de tip:

- „Mă gândesc că...”
- „Cred că...”
- „Mi-a trecut prin cap că...”
- „Vreau să fac așa pentru că mă gândesc că...”

Ce presupune acest comportament?

1. **Abilitate verbală:** „Știu cum să-l spun.”
2. **Motivație:** „Am un gând.” „Vreau să-l spun.”
3. **Prompt adecvat:** „Știu că e momentul potrivit să-l spun.”

Rutine

Rutina de plecare:

- **Așa DA:** „Eu mă gândesc că o să ne grăbim. Tu?” – oferi *model verbal*, *colaborare* și creezi un cadru blând, fără presiune.
- **Așa NU:** „Zi ce vrei!” sau „Spune ce gândești!” – întrebări goale, fără suport emoțional sau modelare, pot genera frustrare.

Desene animate:

- **Așa DA:** „Tu la ce te gândești că va face personajul?” – dai un exemplu propriu și îl inviți într-un context familiar. Poți spune: „Eu cred că se va ascunde. Tu ce crezi?”
- **Așa NU:** „Hai, vorbește! Te-am întrebat ceva!” – tonul presant inhibă exprimarea liberă.

Plimbare:

- **Așa DA:** „Ce gând ai despre parc azi? Vrei aleea cu frunze sau sărim peste bălți?” – creezi motivație și *sens* pentru exprimarea gândului.

- **Așa NU:** Ignorarea completă a inițiativelor sau a momentelor de alegere – copilul poate învăța că gândurile lui „nu contează.”

Imbracat

- **Așa DA:** „Ce crezi că merge cu bluza asta – pantalonii cu dinozaur sau cei cu stele?” – îi oferi o ocazie cu sens și alegere concretă.
- **Așa NU:** Să îi spui „Alege ceva!” fără să-i dai opțiuni sau context – e prea abstract și nu declanșează exprimarea.

3. Relaxare

- **Așa DA:** „Ce ți-a trecut prin cap azi?” – întrebare simplă, dar profundă, într-un moment de intimitate (seara, în pat, la baie).
- **Așa NU:** Să „vorbești peste el” – adultul povestește continuu, fără să lase spațiu pentru exprimarea gândului copilului.

2. Joaca

- **Așa DA:** „Cum ai gândit jocul ăsta? Ai început cu personajul principal?” – îl ajută să pună în cuvinte ideea proprie.
- **Așa NU:** Să reformulezi TU gândul copilului fără să-l înveți cum să o facă singur. (Ex: „Așa ai vrut să spui că te-ai gândit la un castel.”)

1. Masa

- **Așa DA:** „Ai un gând despre ce ai vrea pentru desert? Eu am două idei, dar parcă mi-ar plăcea să aud ce gândești tu.” – îl implică și îi arăți că *gândul lui contează*.
- **Așa NU:** Să treci tu direct la decizie. „Aleg eu, că tu nu zici nimic” – blochează dorința de implicare.

☀ RUTINE ZILNICE

Trezire

După ce copilul s-a trezit și încă stă în pat,
Tu spui/faci: Te gândești la ce ai vrea să faci azi?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că o să mă joc cu mașinile azi. Tu ce plan ai?

Toaletă

În timp ce copilul se spală pe mâini,
Tu spui/faci: Cum te-ai gândit să faci

spuma?

Răspuns/modelare: Cred că dacă frec palmele mai tare, iese mai multă.

Îmbrăcat / dezbrăcat

După ce a ales o bluză,

Tu spui/faci: Ce crezi că merge mai bine – pantalonii cu stele sau cei cu dinozauri?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că dinozaurii sunt mai potriviți, e frig afară.

Masa

În timp ce mănâncă,

Tu spui/faci: Te gândești că ai vrea și mâine mâncarea asta?

Răspuns/modelare: Cred că da, mi-a plăcut tare mult.

Joacă independentă

După ce observi că se joacă singur cu cuburi,

Tu spui/faci: Cum te-ai gândit să construiești turnul ăsta?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că dacă pun piesa mare jos, nu mai cade.

Joacă cu ceilalți

În timp ce construiește ceva cu un alt copil,

Tu spui/faci: Cum te-ai gândit să continuați construcția?

Răspuns/modelare: Cred că punem podul sus, ca să intre trenul dedesubt.

Pregătirea de plecare

După ce și-a pus încălțărilor,

Tu spui/faci: Ce crezi că mai trebuie să luăm cu noi?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că ar fi bine să luăm și șapca.

Plimbare

În timp ce mergeți pe trotuar,

Tu spui/faci: Pe unde crezi că ajungem mai repede în parc – pe la alea cu frunze sau prin spate?

Răspuns/modelare: Cred că alea cu frunze e mai scurtă.

Cumpărături

După ce intrați în magazin,

Tu spui/faci: Ce crezi că ar trebui să punem în coș pentru micul dejun de mâine?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că ne mai trebuie lapte și banane.

Somn de amiază

În timp ce se așază în pat,

Tu spui/faci: Ce ți-a trecut prin cap înainte să adormi?

Răspuns/modelare: Mi-a trecut prin cap că poate visez ceva cu rachete.

Relaxare / cărți / TV

În timp ce citești împreună o poveste,

Tu spui/faci: Tu cum te-ai gândit că o să se termine povestea?

Răspuns/modelare: Cred că ursul o să se ascundă în peșteră.

Baie

În timp ce se joacă în apă,

Tu spui/faci: Cum te-ai gândit să folosești submarinul?

Răspuns/modelare: Mă gândesc să-l bag sub apă și să scoată spumă.

Somn de seară

După ce s-a așezat în pat și e liniște,

Tu spui/faci: Ce gând ai avut azi și vrei să-l spui înainte să dormim?

Răspuns/modelare: Mi-a trecut prin cap că mi-a plăcut când ne-am jucat în pătură.

ACTIVITĂȚI PLANIFICATE

Activitate: Poveste cu final deschis

După ce ați citit o poveste împreună și ați ajuns la un punct de suspans,

Tu spui/faci: Tu cum crezi că se termină? Ce ți-a trecut prin cap?

Răspuns/modelare: Cred că personajul fuge în pădure, că mi se pare că e fricos.

Activitate: Desenează un plan

În timp ce desenează liber pe o foaie,

Tu spui/faci: La ce te gândeai când ai ales să desenezi asta?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că dacă fac o casă mare, întră toți prietenii în ea.

Activitate: Alege tu traseul

După ce îi propui să mergeți la locul de joacă,

Tu spui/faci: Pe unde crezi că ajungem mai repede? Tu ce traseu alegi?

Răspuns/modelare: Cred că pe lângă blocul galben. E mai aproape.

Activitate: Ordinea activităților

În timp ce faceți împreună un plan pentru ziua de weekend,

Tu spui/faci: Tu cum te-ai gândit să începem? Cu joaca sau cu cumpărăturile?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că e mai bine să mergem întâi la cumpărături, ca să nu uităm.

Activitate: Cine ghicește? (joc de deducție)

După ce îi dai câteva indicii despre un obiect sau animal,

Tu spui/faci: La ce te gândești că ar putea fi?

Răspuns/modelare: Cred că e un elefant, pentru că are trompă și e mare.

Activitate: Construiește o poveste din imagini

În timp ce răsfoiești un set de imagini (reale sau dintr-o revistă),

Tu spui/faci: Ce crezi că se întâmplă aici? Cum ți se pare că s-au simțit oamenii?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că băiețelul era supărat, dar acum se simte bine.

Activitate: Mini-consiliu de familie

După ce ați stabilit o regulă nouă în casă (ex. fără jucării în bucătărie),

Tu spui/faci: Tu ce părere ai? Cum te gândești că ne putem organiza?

Răspuns/modelare: Cred că pot să le duc înapoi când termin de jucat.

Activitate: Planificarea unei surprize

În timp ce pregătiți împreună un cadou pentru cineva drag,

Tu spui/faci: Tu ce te gândești că i-ar plăcea cel mai mult?

Răspuns/modelare: Mă gândesc că i-ar plăcea un desen cu noi.

Activitate: Reacție la o greșală (reflecție)

După ce a vărsat apa pe jos,

Tu spui/faci: Ce gând ai avut atunci? Cum crezi că o putem rezolva?

Răspuns/modelare: Mi-a trecut prin cap că pot șterge repede, ca să nu fie supărare.

Activitate: „Eu cred că...” (joc verbal)

În timp ce luați o pauză relaxantă împreună,

Tu spui/faci: Hai să jucăm un joc: fiecare spune un gând începând cu „Eu cred că...”

Răspuns/modelare: Eu cred că mâine o să plouă. Tu ce crezi?

Mini-progresie în pași mici

1. Copilul repetă formula după tine („Cred că...”)
2. Copilul completează începutul unei propoziții („Mă gândesc că... merge cu...?”)
3. Copilul inițiază spontan folosind o formulă („Mi-a trecut prin cap că...”) în context real

Criterii de succes:

- Copilul exprimă un gând complet (nu doar o dorință sau o stare).
- Folosește una dintre formulele-tampon („Cred că...”, „Mă gândesc că...”) în cel puțin 3 contexte diferite într-o săptămână.
- Își exprimă gândul în contexte sociale: masă, joc, ieșire.